

Zkrácených úvazků přibývá, Česko ale za průměrem EU zaostává

Mikuláš František Píkhart, avu

včera v 09:05 | Zdroj: ČT24

Ilustrační foto

Zdroj: Pexels/Kaboompics.com

Na zkrácený úvazek v rámci hlavního pracovního poměru pracovalo koncem loňského roku více než půl milionu lidí, což je o 6,4 procenta více než ve stejném období roku 2024. Šlo o necelou desetinu všech pracujících, v Evropské unii přitom zkráceného úvazku využívá v průměru přes sedmnáct procent zaměstnanců. Vyplývá to z dat Českého statistického úřadu (ČSÚ) a Eurostatu. Nárůstu částečných úvazků pomohlo podle oslovených expertů zavedení slevy na pojistném v roce 2023.

Práci na částečný úvazek mělo podle analýzy ČSÚ koncem minulého roku přibližně 514 200 lidí, téměř o 30 tisíc více než v roce 2024 a o 70 tisíc více než v roce 2023. „Pozitivní efekt mělo zavedení pětiprocentní slevy na pojistném pro zaměstnavatele za zaměstnance pracující na částečný úvazek v roce 2023,“ říká analytik pracovního trhu Tomáš Ervín Dombrovský ze společnosti Alma Career Czechia.

S tím souhlasí i Lucie Bášová z organizace Mumdo, která se zaměřuje na propojování rodičů malých dětí se zaměstnavateli. Rozvoji zkrácených úvazků podle ní napomáhá také měnící se společenské nastavení. „Povědomí o tématu je větší než

dříve a zvyšuje se i tlak veřejnosti na větší dostupnost částečných úvazků," tvrdí Bášová.

V meziročním srovnání se rovněž mírně zvýšil podíl zkrácených úvazků na celkové zaměstnanosti, z předloňských 9,3 procenta na 9,8 procenta. Česká republika ale v celoevropském srovnání i tak nadále zaostává – podle posledních dostupných dat z roku 2024 pracovalo v Evropské unii na částečný úvazek 17,1 procenta zaměstnaných osob.

ODKAZ

Průměrná mzda loni stoupla o 7,2 procenta na 49 215 korun

Částečné úvazky mnohdy nahrazují dohody

Malé zastoupení zkrácených úvazků na tuzemském trhu práce souvisí podle analytika Dombrovského s rozšířením dohod o provedení práce (DPP) a o pracovní činnosti (DPČ). „Zatímco za zaměstnance pracující na částečný úvazek získávají zaměstnavatelé pětiprocentní slevu na odvodech, za dohodáře v převážné většině případů neplatí pojistné vůbec," upozorňuje.

Skutečnost, že zaměstnavatelé stále často upřednostňují dohody před částečnými úvazky, potvrzuje i Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů. Podle jejího předsedy Jiřího Horeckého se zkrácené úvazky pojí s vyšší administrativní a finanční zátěží. „Náklady zaměstnavatele na zaměstnance nejsou u kratšího úvazku výrazně nižší v poměru k odpracovanému času, protože část nákladů je fixní," podotýká Horecký.

ODKAZ

Lidé pracující na dohodu budou mít nárok na dovolenou, podle TOP 09 je firmy nezaměstnají

Rozvoji částečných úvazků podle Dombrovského nenahrává ani struktura české ekonomiky. „Přibližně čtvrtina Čechů pracuje ve zpracovatelském průmyslu a dvě pětiny zaměstnanců fungují ve směnných provozech, kde je zavádění zkrácených úvazků komplikovanější," uvádí analytik.

S tím souhlasí i zástupci zaměstnavatelů. „V mnoha firmách je práce stále nastavena na plné úvazky a rozdělení jedné pozice mezi více lidí přináší složitější řízení práce, koordinaci směn, předávání agendy a obecně vyšší manažerskou a administrativní náročnost,“ vysvětluje místopředsedkyně představenstva Asociace malých a středních podniků a živnostníků Gabriela Hrbáčková.

Zájem stále výrazně převyšuje nabídku

Na částečné úvazky pracují v tuzemsku především ženy – podle analýzy ČSÚ tvoří přes sedmdesát procent případů. Vůbec nejčastěji je využívají ženy ve věku 30 až 44 let, které se snaží skloubit péči o malé děti s pracovním životem.

Podle Lucie Bášové z Mumdoo ale poptávka po částečných úvazcích stále výrazně převyšuje nabídku, což potvrzuje i Hrbáčková: „Hlavně maminky s malými dětmi jsou dnes na pracovním trhu nevyužitým potenciálem.“

Report Mumdoo z roku 2024 ukazuje, že řada rodičů se vinou nedostupnosti zkrácených úvazků uchyluje nejen k práci na dohodu, ale také k podnikání. „Podle sebraných dat začalo osmačtyřicet procent podnikajících rodičů s vlastní aktivitou z toho důvodu, že nenašlo vhodné pracovní podmínky u svého zaměstnavatele nebo se jim status zaměstnance finančně nevyplatil,“ uvádí Bášová.

Se stejným problémem se ale potýkají třeba i studenti nebo senioři. „Vzhledem ke stárnutí populace bude výhledově třeba udržet více lidí v důchodovém věku na trhu práce. Větší podpora částečných úvazků je proto zásadní,“ doplňuje analytik Dombrovský.